

Unele particularități ale metodelor criminalistice utilizate în legătură cu victima infracțiunii

Some particularities of the forensic methods used in relation to the crime victim

Djulieta Vasilo¹

Rezumat: Atunci când se studiază caracteristicile criminalistice ale infracțiunilor, este necesar să se acorde o atenție mai mare faptului că victima este direct legată de obiect. Datele despre personalitatea sa pot avea legătură atât cu proprietățile și semnele interne, cât și cu mediul, conexiunile victimei și relațiile sale cu oamenii. Detectarea și studiul caracteristicilor și trăsăturilor de personalitate ale victimei infracțiunilor, precum și comportamentul său în lumea din jurul său, fac posibilă înțelegerea multor circumstanțe ale infracțiunii, cum ar fi motivele comiterii atacurilor criminale, scopul și motivele comportamentului criminalului, inclusiv în raport de trăsăturile sale interioare. Esența criminalistică a victimei se manifestă, de obicei, în: anumite date demografice (precum sex, vârstă etc.); în amploarea și natura prejudiciului cauzat acesteia; în calea și mediul încălcării alese de infractor; în caracteristicile psihofiziologice ale personalității victimei; în orientările valorice, în stilul de viață, comportamentul victimei etc.

Cuvinte-cheie: victimă, metode, criminalistică, comportament, criminal

Abstract: When studying the forensic characteristics of crimes, more attention needs to be paid to the fact that the victim is directly related to the object. Data about his personality can be related both to his internal properties and signs, as well as to the environment, the victim's connections and his relationships with people. Detecting and studying the characteristics and personality traits of the crime victim, as well as his behavior in the world around him, make it possible to understand many circumstances of the crime, such as the reasons for committing criminal attacks, the purpose and motives of the criminal behavior, his inner qualities. The forensic essence of the victim is usually manifested in certain demographic data (such as gender, age, etc.); the extent and nature of the damage caused to it; the path and environment of the offense chosen by the offender; in the psychophysiological characteristics of the victim's personality; value guidelines, lifestyle, victim behavior, etc.

Keywords: victim, methods, forensics, behavior, criminal

---

¹ Conferențiar univ. interimar, doctor în drept, Institutul de Științe Penale și Criminologie Aplicată, Chișinău, e-mail: djuly_v@yahoo.com

1. Introducere

Cercetarea victimei sub aspect criminalistic este mai degrabă o provocare pentru știința criminalisticii, deoarece aceasta implică anumite constatări care pot influența derularea anchetei, alegerea metodelor de investigare a infracțiunilor precum și găsirea celor mai eficiente soluții în aflarea adevărului. Astfel, pornind de la definiție, am observat că² obiectul de studiu al criminalistici reiese din definiția acesteia, și anume îl reprezintă studiul mijloacelor tehnice și metodelor tactice de investigare a faptelor prevăzute de legea penală.

Identificarea proprietăților tipice ale victimelor în raport cu un anumit tip de infracțiune, analiza, generalizarea și sistematizarea acestora fac posibilă formarea unei tipologii criminalistice a victimelor și, pe baza acesteia, dezvoltarea celor mai eficiente tehnici și metode de lucru cu victimele pentru realizarea obiectivelor de cercetare și prevenire a infracțiunilor împotriva persoanei.

2. Discuții

Analizând caracteristica criminalistică a infracțiunii, observăm că aceasta este un sistem de cunoștințe privind particularitățile tipice ale anumitor categorii și grupuri de infracțiuni, a căror analiză permite a judeca despre căile optimale de descoperire și cercetare a acestora.

Menționăm că, caracteristica criminalistică reflectă doar acele trăsături ce au relevanță criminalistică pentru o infracțiune concretă, iar modelul criminalistic al unei infracțiuni reprezintă acel cerc de trăsături specifice strâns legate între ele ale mai multor infracțiuni similare sau omogene, care au un caracter repetabil și care se transformă în legități care permit a trage concluzii certe referitor la căile optime de descoperire și cercetare a acestui gen de fapte ilicite.

Astfel, cele mai relevante elemente ale caracteristicii criminalistice a infracțiunii sunt:

- trăsăturile distinctive ale informației inițiale privind evenimentul delincent, sursele și condițiile de obținere a acestora;
- date privind obiectul atentatului ce permit a judeca despre interesele făptuitorului;
- informații vizând modul de pregătire, comitere și tănuire a infracțiunii, precum și consecințele tipice ale acțiunilor criminale;
- informații privind particularitățile tipice ale persoanei făptuitorului și a victimei;

---

² M. Gheorghită, *Tratat de criminalistică*, Tipografia Centrală, Chișinău, 2017, p. 18.

- date generalizate despre motivul infracțiunii, autorul prezumtiv al acesteia ș. a.

Aceste date se aplică la elaborarea versiunilor de anchetă, determinarea zonelor prezumtive unde pot fi găsite urmele autorului infracțiunii. La fel, lista elementelor caracteristicii criminalistice sus menționate nu este limitativă, așa cum, pe măsura dezvoltării criminalisticii ea se precizează și se completează pentru fiecare categorie de infracțiuni.

În doctrina de specialitate și practică, circumstanțele care urmează a fi stabilite în cadrul cercetării unei infracțiuni sunt date în patru categorii după elementele constitutive ale conținutului categoriei în cauză de infracțiuni.

Prima categorie cuprinde împrejurările care caracterizează obiectul nemijlocit al infracțiunii, adică persoana victimă. Identificarea victimei prezintă importanță pe mai multe planuri, inclusiv pentru determinarea mobilului infracțiunii și stabilirea persoanelor interesate în moartea sa.

Identificarea victimei, are o importanță particulară, întrucât, odată stabilită identitatea este posibilă determinarea cercului de suspecți. De exemplu, în situația dispariției unei persoane, când există indicii că aceasta ar fi putut fi victima unui omor, organului de urmărire penală îi revine sarcina de a descoperi cadavrul victimei, sau în lipsa acestuia, să probeze cât mai temeinic vinovăția autorului faptei³.

Victima, după cum observăm din studierea literaturii de specialitate, nu este implicată în mod identic în derularea unui act infracțional ca și infractorul, iar interacțiunea comportamentală a acestora are caracteristici diferite.

De regulă, în faza preinfracțională, relațiile din cadrul cuplului infracțional (infractor-victimă), de cele mai multe ori, sunt de indiferență. De regulă, inițiativa aparține infractorului, atitudinea viitoarei victime fiind aproape nerelevantă pentru declanșarea acțiunii infracționale.

Spre deosebire de faza preinfracțională, în faza infracțională, raporturile funcționale dintre infractor și victimă nu se modifică în mod esențial, exceptând cazurile când prin comportamentul manifestat victima îl determină pe infractor să își schimbe planul de acțiune sau chiar să renunțe la unele din obiectivele sale. Comportamentul victimei din această fază este marcat atât de modul de acțiune al infractorului, cât și de stările emoționale puternice pe care le trăiește (teama, frica, spaima, groaza ș. a.).

În cadrul caracteristicii victimei este importantă și cercetarea activismului comportamental al acesteia, care se accentuează substanțial în faza postinfracțională, în special pe parcursul desfășurării anchetei penale și al cercetării judecătorești. Astfel, devenind parte în proces, victima poate

---

³ Аверьянов Т., Белкин Р., Корухов Ю., Россинская Е., Криминалистика, Moscova, 2000.

oferi informații utile pentru mersul cercetării, în special pentru stabilirea identității infractorului și a reconstituirii infracțiunii⁴.

Însă, chiar dacă declarațiile victimei sunt foarte valoroase, acestea trebuie analizate și verificate minuțios, cu competență și responsabilitate, deoarece poate avea loc denaturarea involuntară a faptelor.

În general, depozitia victimei despre evenimentul la care a participat depinde de mai mulți factori: de modul în care a perceput evenimentul, de modul în care l-a pastrat în memorie, de modul în care poate să și-l amintească; de modul în care poate să-l exprime; de modul în care vrea sau este interesată să-l exprime.

Deci, depozițiile victimelor trebuie analizate cu grijă, chiar cu circumspecție, întrucât ele joacă un rol special în procesul judiciar. O prudență deosebită se impune în cazurile când victimele suferă traumatisme, ca urmare a infracțiunilor comise prin violență, deoarece consecințele produse de traumatism pot denatura conținutul obiectiv al depozițiilor.

Un rol important la cercetarea infracțiunii îl are victima care, prin modul de reacție și psihologia acesteia, poate oferi informații utile cu privire la profilul psiho-comportamental al infractorului⁵. O semnificație deosebită o reprezintă:

- datele referitoare la precizarea naturii juridice a faptei, pentru a stabili dacă este vorba de omor, sinucidere sau moarte accidentală;
- datele privind stabilirea celui mai plauzibil mobil al săvârșirii infracțiunii;
- datele relative cu privire la precizarea circumstanțelor esențiale ale evenimentului (de loc, timp, mod de comitere, alte împrejurări semnificative);
- datele care definesc personalitatea victimei (nivel de educație și cultură, calități morale, temperamentale, atitudini, obiceiuri, echilibrul psihic, izolarea socială, anumite vicii ascunse cum ar fi consumul de băuturi alcoolice, consumul de droguri, practicarea jocurilor de noroc etc.);
- cercul de relații al victimei (de familie, rudenie, vecinătate, de serviciu etc.), mediile și locurile frecventate, natura relațiilor (de prietenie, dușmănie, gelozie, indiferență etc.);
- informații cu privire la mișcarea în timp și spațiu a victimei;
- informații despre bunurile și valorile pe care le deținea victima, dispariția acestora;
- informații cu privire la antecedentele penale, medicale și morale ale victimei.

În cazul infracțiunilor cu violență, situația victimei poate lua mai multe variante posibile, precum:

---

⁴ M. Gheorghiuță, *op. cit.*, p. 212.

⁵ В. В. Крылов, *Расследовании убийств*, în Криминалистика, Moscova, 2004, p. 82.

- victime dispărute; victime decedate;
- victime care supraviețuiesc agresiunii, dar nu pot oferi date despre infractor din motive obiective (întuneric, infractor mascat, victimă legată la ochi sau atacată prin surprindere);
- victime care supraviețuiesc agresiunii și cunosc infractorul, dar nu-l denunță din teama de răzbunare a acestuia;
- victime care supraviețuiesc agresiunii, cunosc infractorul, dar nu-l denunță din motive personale (prieten, amant etc.);
- victime care supraviețuiesc agresiunii, cunosc infractorul, dar în loc sa-l denunțe, încearcă să ofere alte explicații, protejându-l pe infractor;
- victime care supraviețuiesc agresiunii, cunosc infractorul, dar acuză o altă persoană pe care vrea să se răzbune;
- victime care supraviețuiesc agresiunii, cunosc infractorul, însă încearcă să pună pe seama acestuia și fapte pe care nu le-a comis;
- victime care incriminează o anumită faptă ca fiind infracțiune comisă asupra sa, cu intenția de a profita sau de a pedepsi pe cineva⁶.

Prin urmare, caracteristica criminalistică a victimei infracțiunii include în sine unele semne definitorii pe care trebuie să le stabilească cercetarea⁷.

A doua categorie de circumstanțe care urmează a fi stabilite în cadrul cercetării unei infracțiuni, cuprinde împrejurările care în totalitatea lor reprezintă latura obiectivă a infracțiunii. Astfel, pe lângă stabilirea locului, timpului și a împrejurărilor în care s-a desfășurat actul infracțional, este indicat să fie supuse unui studiu exigent faptele și împrejurările de fapt care specifică sub toate aspectele privind modul în care s-a activat, respectiv complexul de acțiuni, mijloace și procedee privind aplicarea lor, precum și alte elemente care caracterizează activitatea făptuitorului înainte, în timpul și după executarea actului infracțional asupra victimei.

Iar a treia categorie de împrejurări, de stabilirea cărora organul de urmărire penală trebuie să fie preocupat pe întregul parcurs al cercetărilor, o constituie ceea ce ține de subiectul infracțiunii.

De asemenea, cercetării îi revine și sarcina de a stabili calitățile de personalitate ale celor implicați în actul infracțional, atât ale infractorului, cât și ale victimei. Organul de urmărire penală trebuie să învedereze condițiile de formare a personalității acestora, modul de viață, antecedentele penale în materie, ceea ce se va lua în considerație la încadrarea juridică a faptei, dar și la aplicarea măsurii de pedeapsă.

În sfârșit, o împrejurare care trebuie să fie cu certitudine stabilită o reprezintă mobilul sau scopul infracțiunii. Aceasta, deoarece, fără a cunoaște forțele motivaționale care au determinat persoana să conceapă și să pună în

---

⁶ *Ibidem.*

⁷ M. Gheorghiuță, *op. cit.*, p. 216;

executare rezoluția cu privire la fapta infracțională, nu se poate stabili gradul de pericol social pe care îl prezintă autorul infracțiunii, circumstanță care duce la calificarea greșită și încadrarea juridică incorectă a faptei, cu toate consecințele nefaste care decurg din această situație.

Prin urmare, unul dintre semnele caracteristice ale victimei este calitatea acesteia. Legislația circumscrie noțiunea de victimă a infracțiunii calității de: soț (soție) sau rudă apropiată; femeie gravidă; copil minor, copil nou-născut, persoanele cu o inteligență redusă, persoane în vârstă și altele, în dependență de tipul infracțiunii săvârșite. La fel, aici putem să încadrăm și legătura dintre faptuitor și victimă, care poate fi de rudenie, de prietenie, concubinaj, vecinătate ș.a.

După cum se menționează, împrejurările de comitere a faptei influențează în mod direct procesul de declanșare și derulare a actului infracțional, mecanismul de realizare a infracțiunii, procesul de formare a elementelor componente ale infracțiunii și, nu în ultimul rând, relevă legitatea de culegere și prelucrare a informațiilor privind cauza cercetată⁸.

Astfel, împrejurările de comitere a infracțiunii pot fi divizate în împrejurări preexistente, concomitente și subsecvente actului infracțional. De asemenea, potrivit doctrinei, împrejurările preexistente victimizării reprezintă totalitatea factorilor exteriori (materiali, social-psihologici etc.), care influențează pregătirea și realizarea actului infracțional, precum și alegerea metodei de comitere a infracțiunii.

Dintre împrejurările preexistente, ce au relevanță pentru investigarea criminalistică, fac parte: realizarea actelor preparatorii (alegerea locului și a instrumentelor de comitere a infracțiunii); existența unor condiții favorabile din partea victimei etc.

Împrejurările sunt reprezentate de acei factori exteriori care se află în legătură directă cu etapa finală a activității infracționale, care reflectă cele mai multe date despre circumstanțele de săvârșire a infracțiunii. Dintre împrejurările care pot însoți fapta infracțională pot fi menționate: locul public, domiciliul victimei, nașterea copilului nou-născut, lipsa martorilor, tulburarea fizică sau psihică a victimei, lipsa discernământului victimei etc.

Împrejurările posterioare infracțiunii pot interveni de la momentul încetării activității infracționale până la etapa declanșării acțiunilor de urmărire penală de către organele judiciare și cuprind ansamblul factorilor exteriori, sub influența cărora s-au produs alte evenimente legate de actul infracțional, decât cele care au însoțit săvârșirea faptei.

Acești factori pot avea un caracter obiectiv sau subiectiv, pot fi incidentali sau declanșați intenționat de subiect, însă determinarea lor are importanță pentru investigarea infracțiunii.

---

⁸ Gh. Nistoreanu, M. Apetrei, L. Nae, S. C. Paraschiv, A. L. Dumitriu, *Drept procesual penal. Partea generală*, Editura Continent XXI, București, 1994, p. 100.

Un alt element component al caracteristicii criminalistice îl constituie metoda de săvârșire a actului infracțional. Importanța criminalistică a metodei și posibilitatea examinării ei în calitate de legitate, în activitatea de colectare a probelor, se bazează pe tendința de repetare a uneia și aceleiași metode de săvârșire a infracțiunii. Potrivit legii și a practicii, accețiunea criminalistică a metodei de comitere a infracțiunii include în sine trei etape de realizare a activității infracționale: pregătirea, săvârșirea și tănuirea infracțiunii⁹.

Etapa pregătirii poate conține cunoașterea formelor de manifestare a actelor de pregătire de către făptuitor sau din partea persoanelor terțe, care este importantă pentru investigarea și corecta soluționare a cauzelor penale săvârșite sub intenție deliberată.

În acest sens, pot fi evidențiate următoarele metode de pregătire a infracțiunii precum: procurarea mijloacelor și instrumentelor de comitere a infracțiunii; alegerea locului; primirea ajutorului din partea persoanelor apropiate sau terțe ș. a.

Urmele de săvârșire a infracțiunii reprezintă un alt element component generalizator, specific caracterizării criminalistice. La investigarea infracțiunii, depistarea, fixarea și ridicarea urmelor lăstate în rezultatul săvârșirii faptei au o importanță deosebită pentru stabilirea naturii și cauzei urmărilor față de victima infracțiunii, identificarea metodei de comitere a infracțiunii, clarificarea împrejurărilor faptei și pentru identificarea celorlalți participanți etc.¹⁰

Pentru infracțiunea săvârșită în principal, sunt caracteristice urmele homeoscopice, care pot fi descoperite la locul de comitere a faptei sau de tănuire a cadavrului; pe corpul și pe hainele făptuitorului, pe corpul victimei.

Pe corpul cadavrului pot fi depistate urme din care ar rezulta că moartea este violentă, precum: plăgi profunde și pete mari de sânge, urme formate pe musculatura corpului, urme de mâini etc. În locul în care s-a săvârșit infracțiunea pot fi depistate urme pe rufe, cârpe, tifoane, instrumente, obiecte, mobilă etc. La locul de comitere a infracțiunii, pe cadavru și pe obiectele ce au intrat în sfera de interes a făptuitorului pot fi depistate urmele de mâini ale acestuia. Urme papilare pot fi găsite și pe obiectele, instrumentele utilizate de făptuitoare la comiterea infracțiunii: foarfece, obiecte grele, funii, arme etc.

În afară de urmele papilare, la locul de comitere a infracțiunii mai pot fi găsite urme de picioare sau încălțăminte. Prin analizarea acestora expertul poate soluționa următoarele probleme: determinarea vârstei, taliei și

---

⁹ С. Любичев, *Криминалистическая характеристика убийств*, Криминалистика, Moscova, 1997.

¹⁰ Gh. Golubenco, *Urmele infracțiunii. Teoria și practica examinării la fața locului*, Editura Garuda-Art, Chișinău, 1999, p. 164.

greutății aproximative a făptuitorului, particularitățile anatomo-patologice ale acestuia etc. Cunoașterea informațiilor tipice despre locul de comitere a infracțiunii are o semnificație deosebită pentru realizarea activităților procesuale, criminalistice și investigativ-operative, în vederea cercetării și descoperirii complete a faptei.

Atingerea obiectivelor urmăririi penale implică determinarea și evaluarea minuțioasă a tuturor împrejurărilor în care a fost comisă fapta infracțională și selectarea acelor circumstanțe care urmează a fi probate în cadrul urmăririi penale. Numai în contextul cunoașterii probatoriului urmărire penală își poate atinge finalitățile, iar investigatorul care o realizează va fi în măsură să ofere soluții oportune la rezolvarea problemelor juridico-penale, criminalistice și de drept procesual penal¹¹.

După cum se menționează, la delimitarea circumstanțelor cu semnificație probatorie de circumstanțele pe care le implică caracterizarea criminalistică a unei infracțiuni, se impune precizarea că, ultimele, de fiecare dată ajută la clarificarea primelor¹².

3. Concluzii

Așadar, din punct de vedere criminalistic, identificarea mecanismului comportamentului victimei are un rol important asupra dezvoltării mijloacelor, tacticilor și liniilor directe științifice și tehnice pentru cercetarea infracțiunilor. În același timp, identificarea mecanismului comportamentului victimei este imposibilă fără un studiu criminalistic aprofundat al participanților la infracțiune, al diferitelor obiecte și fenomene asociate infracțiunii săvârșite. Mai mult, cunoașterea fiecărui aspect, nu doar în parte, ci și în ansamblul lor, este inevitabilă pentru aflarea adevărului în cauza penală. În consecință, reieșind din faptul că victima, fiind un participant activ în situația penală, influențează direct la dezvoltarea conflictului, putem spune că semnificația practică a stabilirii informațiilor detaliate despre identitatea acesteia este recunoscută în toate cazurile.

Referințe

- Gheorghită M., *Tratat de criminalistică*, Tipografia Centrală, Chișinău, 2017
- Golubenco Gh., *Urmele infracțiunii. Teoria și practica examinării la fața locului*, Editura Garuda-Art, Chișinău, 1999
- Medeanu T., *Crima și criminalul*, Editura Lumina Lex, București, 2001
- Nistoreanu Gh., Apetrei M., Nae L., Paraschiv S. C., Dumitriu A.L., *Drept procesual penal. Partea generală*, Editura Continent XXI, București, 1994
- Аверьянов Т., Белкин Р., Корухов Ю., Россинская Е., *Криминалистика*, Moscova, 2000, Издательство НО Р М А

---

¹¹ С. Любичев, *Криминалистическая характеристика убийств*, Криминалистика, Москва, Юрид. лит., 1993, p. 198.

¹² Т. Medeanu, *Crima și criminalul*, Editura Lumina Lex, București, 2001, p. 200.

Любичев С. ș.а., *Криминалистическая характеристика убийств*, Криминалистика, Москва, Юрид. лит., 1993

Крылов В. В., *Расследовании убийств*, Криминалистика, Moscova, 2004

